

41 . Cheia | Comuna: Grădina | Județ: Constanța | Punct: Vatra satului | Anul: 2007

Anul: 2007

Cod RAN: 63018.02

Perioade: Preistorie

Epoci: Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu

Tipuri sit: descoperire izolată

Categorii sit: Domestic

Autori: Adrian Bălășescu, George Neagu, Valentin Radu, Valentina-Mihaela Voinea

Instituții: Muzeul Național de Istorie a României, Centrul Național de Cercetări Pluridisciplinare, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Muzeul Național de Istorie a României, Centrul Național de Cercetări Pluridisciplinare, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

Rezumat

Așezarea situată în vatra satului Cheia, la cca. 500 m E de vechiul cimitir turcesc se înscrie în seria locuirilor neo-eneolitice din regiunea Cheile Dobrogei și reprezintă situl cu cel mai numeros lot faunistic Hamangia investigat până în prezent. Obiectivele cercetării au fost extinderea suprafeței cercetate pentru delimitarea locuințelor L1 și L2, identificate în campaniile anterioare; sondaje în tumulul situat la nord de așezare pentru stabilirea stratigrafiei acestuia și a limitei de nord a așezării; cercetări de teren în microregiunea Cheile Dobrogei – Casian pentru identificarea locuirilor sezoniere din grote, peșteri și adăposturi; realizarea unor studii interdisciplinare pe baza probelor prelevate din complexe arheologice (L1 și L2 - nivele ocupaționale).

Raport

Așezarea situată în vatra satului Cheia, la cca. 500 m E de vechiul cimitir turcesc se înscrie în seria locuirilor neo-eneolitice din regiunea Cheile Dobrogei și reprezintă situl cu cel mai numeros lot faunistic Hamangia investigat până în prezent. Stratigrafia complexă cu depuneri sedimentare ce depășesc 3 m sugerează o mare dinamică de locuire, cu reveniri succesive (patru secvențe), toate datând din faza Hamangia III.

Obiectivele cercetării:

- extinderea suprafeței cercetate pentru delimitarea locuințelor L1 și L2, identificate în campaniile anterioare;
- sondaje în tumulul situat la nord de așezare pentru stabilirea stratigrafiei acestuia și a limitei de nord a așezării;
- cercetări de teren în microregiunea Cheile Dobrogei – Casian pentru identificarea locuirilor sezoniere din grote, peșteri și adăposturi;
- realizarea unor studii interdisciplinare pe baza probelor prelevate din complexe arheologice (L1 și L2 - nivele ocupaționale)

În secțiunea SG (8 x 16 m; 2 sectoare de 8 x 8 m cu martor de 0,40 m între ele) au fost delimitate locuințele L1 și L2, ambele neincendiate. Orientate pe direcția NE-SV, locuințele s-au suprapus în mare parte din suprafața lor. În ultimul nivel ocupațional al locuinței L1 (secvența IV -0,30/0,70 m) alături de un inventar arheologic foarte bogat - piese de silex, ace de os, fragmente de idoli, ceramică – au apărut plăcuțe de vatră împrăștiate, cenușă și urme de arsură, provenind probabil de la vatra interioară a locuinței, puternic deranjată. În zona centrală a locuinței L1 a fost delimitat un șanț longitudinal, săpat probabil pentru fixarea bânelor centrale care susțineau acoperișul. Amenajarea și lipiturile succesive ale podelei acoperă umplutura

șanțului.

Locuința L2, neincendiată, (secvența II -1,60/1,80 -2,10 m) suprapune un cuptor (secvența I), podeaua și nivelurile ocupaționale fiind puternic deranjate în zona acestuia (adâncite prin tasare). Între locuințele L1 și L2 am identificat un nivel de locuire exterioară (secvența III) căruia îi aparține groapa C.8 (taie distrugerea locuinței L2). În ultimul nivel ocupațional al locuinței L2, pe toată suprafața cercetată, alături de un inventar arheologic foarte bogat – ceramică, microlite, dălțițe, peste 30 ace de os, inele de os, finite și în curs de prelucrare - s-au descoperit resturi osteologice, îndeosebi fragmente de cranii provenind de la indivizi de *Equus hydruntinus*, *Bos primigenius*, *Bos taurus*, *Cervus elaphus*, *Capreolus capreolus*, *Canis familiaris*. Vatra locuinței L2, delimitată în colțul de NE al secțiunii SG. A fost puternic deranjată, plăcuțele de vatră din nivelul de distrugere acoperind craniile. De aceea putem să spunem cu siguranță că depunerile nu aparțin unei zone menajere formate pe suprafața locuinței după abandon, dezafectarea ei fiind clar post depuneri. Numărul mare de indivizi (peste 15), preferința pentru anumite specii și anumite părți anatomice (cranii, coarne) precum și plastica descoperită în același nivel, toate sugerează o practică rituală specială.

Sub zona puternic alveolată a locuinței L2 am descoperit un cuptor, în nivelul de distrugere fiind vizibile fragmente din bolta prăbușită, de dimensiuni relativ mari 1,80 x 1,50 m. Șanțul în care a fost amenajat cuptorul depășește limitele acestuia, prelungindu-se spre NE sub forma unui culoar de acces spre focar.

Sondajele dispuse în unghi drept ST1 (1 x 30 m, orientat N–S) și ST2 (2 x 10 m, orientat V–E) delimitează un sfert din tumulul situat la cca. 300 m NNV de suprafața SG. În profilele celor două sondaje s-au identificat straturile care formează mantaua. Lipsa nivelului de locuire Hamangia ne determină să considerăm zona tumulului ca fiind exterioară așezării. Limita de V a acesteia a fost stabilită prin sondajul S1 (1 x 10 m, orientat N–S, cu material Hamangia în poziție secundară, fără nivel ocupațional), respectiv imediat la E de cimitirul turcesc. În sondajele S2 (1 x 20 m, orientat V–E) și S3 (1 x 10 m, orientat N–S) s-au delimitat mai multe secvențe de locuire Hamangia, fapt ce ne va permite, în viitor, extinderea suprafeței cercetate.

Perieghezele efectuate pe Valea Casimcei și în Cheile Dobrogei ne-au permis identificarea unor urme de locuire preistorică în interiorul și în apropierea grotelor. Punctele noi vor fi cercetate prin sondaje în campaniile viitoare.

Obiectivele cercetărilor viitoare:

- extinderea suprafeței SG spre est și nord pentru delimitarea locuinței L2.
- analiza interdisciplinară a nivelurilor ocupaționale din interiorul locuinței L2;
- continuarea investigațiilor în tumul pe sfertul delimitat de secțiunile ST1 și ST2
- cercetarea locuirilor sezoniere din punctele identificate până în prezent în Cheile Dobrogei.

Planșa 22

Studiu preliminar al resturilor de mamifere de la Cheia (jud. Constanța)

Au fost studiate până în prezent un număr de 6276 resturi ce aparțin la diverși taxoni.

Mamiferele sunt predominante cu peste 80% din resturi. Dintre acestea, domesticele au cea mai mare pondere 89%. Resturile de bovine sunt cele mai numeroase (46%), ele fiind urmate de cele de ovicaprine (42%). Ca NMI, ovicaprinele și bovinele își dispută primul loc.

În ceea ce privește porcul domestic, acesta, la fel ca și în alte așezări Hamangia, are o pondere extrem de redusă. Este posibil ca populațiile Hamangia să fie mai mult sau mai puțin nomade, dacă ne gândim la procentajele mici pe care le prezintă această specie.

Vânatul este slab reprezentat ca NR, dar relativ bine certificat ca NMI. Vânătoarea avea un rol secundar, de suplimentare și completare a resurselor animale. Se vânau cu precădere, animale de talie mare și medie, în principal bour, hydruntin, cerb, mistreț și căprior.

În acest moment al studiului hydruntinul *Equus hydruntinus* atestat la Cheia se constituie în cel mai mare eșantion de oase descoperite în neoliticul romanesc cu cele 69 resturi. O mare parte din aceste resturi provin

din zona cefalică ceea ce ne va permite o bună caracterizare a acestei specii demult dispărută.

Fauna sălbatică este extrem de variată din punct de vedere ecologic. Astfel s-au identificat specii de lizieră: căprior, bour, iepure de câmp; specii de pădure: cerb și mistreț; specii de stepă: măgarul sălbatic din pleistocen; specii acvatice: delfinul, dar și specii ubiquiste: vulpea.

Anexa 1

Studiu preliminar al resturilor de moluște pești și reptile de la Cheia

Mollusca

Dintre moluște scoicile sunt cel mai bine reprezentate Astfel genul *Unio* este prezent cu speciile *U. tumidus* și *U. pictorum* Cea mai discretă este *Anodonta*. Privind această distribuție a scoicilor pare ca acestea sunt culese mai degrabă din apele Casimcei și nu din Tașaul unde *Anodonta* domina chiar și azi.

Pisces

Au fost identificate resturile a 8 taxoni marea majoritate de apă dulce (crapul, platica, somnul, știuca) dar și marini (sturioni și *Rutilus frisii*). Cele mai importante ca număr de resturi sunt Cyprinidele urmate de Percide.

O situație similară întâlnim și la Năvodari în perioada Gumelnita (Radu, 2001), stațiune aflată pe o insulă în mijlocul Lacului Tașaul, dacă privim numărul de resturi din eşantioanele studiate.

În total sunt aproximativ 205 kg pentru 39 indivizi cu o medie de 5,2 kg pe individ. Însă mediile pentru fiecare specie depășesc 1 kg excepție făcând doar plătica.

Observăm ca în general taliile peștilor sunt medii și mari cu câteva excepții. Aceste rezultate vin să ne confirme faptul observat și la analiza specifică, că nu toți indivizii puteau să se dezvolte în râul Casimcea și nici în vreo baltă alimentată de acest râu din apropierea așezării.

Este posibil ca mare parte din peștii consumați de către locuitorii așezării de la Cheia să provină din schimburile de produse cu populațiile de pe litoralul Mării Negre și destul de puțini să fie pescuiți de către aceștia. Lipsa indivizilor de talie mică ne confirmă faptul că exista o selecție dimensională cel mai probabil realizată prin schimb de produse.

Reptilia

Resturile a două specii comune din împrejurimile așezării de la Cheia au fost identificate: țestoasa de stepă (*Testudo graeca*) cu 98,5% din resturi și cea de apă (*Emys orbicularis*) cu doar 1 rest. Acesta denotă interesul alimentară pentru țestoasa de stepă prezenta și azi în regiune.

Informații suplimentare online

[Raportul 3859 din cronică.cimec.ro](http://raportul3859.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.hartă.folosind.Mapserver.Cimec.ro)
